Міністерство освіти і науки України
Вінницька обласна державна адміністрація
Тернопільський державний економічний університет
Вінницький інститут економіки
ВАТ "Вінницький завод тракторних агрегатів"

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РИНКОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Том II

збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції вчених, викладачів та практичних працівників 16-17 лютого 2006 року

Вінниця 2006

слідженнях вони звертають увагу на те, що склалася практика "рентної" активності підприємств ~ феномен "політизації" інвестиційної діяльності через прагнення до закріплення політичними -_-нниками можливостей доступу до ресурсів, які приносять ренту. Підприємці здійснюють _-зестиції" у політичну діяльність. Зокрема, масштаби зрушень обсягів послуг юридичним хобам, які фіксує статистика напередодні виборів, дозволяють фахівцям стверджувати про -зльмування процесів нагромадження через феномен "політизації" інвестиційної діяльності [1].

Як наслідок, через збереження можливостей отримувати високі доходи від традиційних індів діяльності загальмувалися інноваційній процеси в економіці. Водночас, досвід розвинутих схин свідчить, що інноваційний характер розвитку значною мірою стимулювався зниженням ггиб\тків від традиційних видів діяльності, особливо в умовах їх ресурсозатратності. У такий гтюсіб рушійні сили технічного прогресу формуються у площині економічних інтересів його ІСНИКІВ, спонукають до пошуку механізмів їх реалізіації саме у сфері інноваційної діяльності.

Зважаючи на виявлені проблеми сфери фінансів ЗЕС національної економіки, стратегічною мстою повинна бути переорієнтація економічного інтересу суб'єктів ЗЕС з інтересу на отримання ренти за рахунок доступу до традиційних ресурсів (мінеральних, земельних, людських) на -римання інтересу від інноваційної діяльності.

За умов недостатнього нагромадження власних фінансових ресурсів через недостатній г-вень фінансових результатів, проблем фінансової стійкості підприємства обробної промисловості *а* мають доступу до зовнішніх джерел фінансування. Проте, необхідно враховувати, що через І сутність розвинутого фінансового ринку та його інституційної сруктури проблема фінансування --іноваційної діяльності тісно повязана із гострою проблемою міжгалузевої мобільності фінансових :>есурсів.

За таких умов зростає роль державної промислової, фінансової політики в забезпечені мобільності капіталу та фінансуванні технологічних зрушень у ЗЕС України. Процеси формування ^.ституційної структури фінансового сектору економіки повинні йти паралельно із створенням спеціалізованих державних інститутів фінансування модернізації технологічної основи, передусім обробної промисловості.

ВИСНОВКИ

Досліджені у статті процеси, які характеризують рух фінансових ресурсів у ЗЕС, свідчать гро переважання перерозподільчих тенденцій у сфері його фінансів, що призводить до .номанітних деформацій та створює гальмування процесів розширеного відтворення та технологічного оновлення на основі нагромадження капіталу суб'єктами господарювання. Гтратегія фінансового забезпечення структурних зрушень у ЗЕС потребує системи заходів, які забезпечують подолання цих викривлень.

1. Жаліло Я. А. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика. - К.: НІСД 2003.
І Крючкова І.В. Структурні чинники розвитку економіки України. - К,: „Наукова думка", 2004.

УДК 334.012.33

СТРАТЕГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

І.А. Максимеико
Національна академія державної податкової служби України (м. Ірпінь)

Однією з головних тенденцій розвитку світової економіки є посилення її глобалізації. Лауреат Нобелівської премії з економіки 2001 р. Джозеф Стігліц дає наступне визначення цьому явищу: "це - тісніша інтеграція держав і народів світу, спричинена величезним зниженням цін транспортування і комунікації та зламом штучних перепон потокам товарів, послуг, капіталу, знань і (меншою мірою) людей через кордони"[1,с.32]. За визначенням американського вченого Т. Фрідмена, глобалізація - це "неукротимая интеграция рынков, наций-государств и технологий,

позволяющая индивидуумам, корпорациям и нациям-государствам достигать любой точки мира быстрее, дальше, глубже и дешевле, чем когда бы то ни было прежде"[2, с. 9-10].

Серед важливих ознак поглиблення глобалізаційних процесів – динамічність і якісно нові масштаби фінансових та інвестиційних потоків у просторі сучасної світової економіки, прискорення розвитку та інтеграції фінансових ринків. Найбільш динамічним сегментом світового фінансового ринку є ринок цінних паперів. За 1990-2004 роки співвідношення між сукупною капіталізацією акцій і світовим ВВП збільшилось більш ніж удвічі: з 45 до 94%. За цей період капіталізація ринків боргових цінних паперів стосовно ВВП зросла з 73 до 143%. Однак ще більш вражаючими темпами зростав обсяг торгівлі цінними паперами. За останні 15 років обсяг торгівлі акціями на біржах світу збільшився майже у 80 разів. Показник ліквідності ринку акцій (відношення річного обсягу до сумарної капіталізації) на початку 90-х складав менше 1%, у 2004 році збільшився на два порядки — до 113%. Особливо швидкими темпами зростають ринки похідних фінансових інструментів. За зазначені роки тільки біржовий ринок деривативів збільшився у 10 разів. Номінальна вартість базових активів, стосовно яких торгувалися похідні інструменти, досягла до кінця 2004 року 47 трлн доларів, перевищивши світовий ВВП. Ще швидше зростав ринок позабіржових похідних, досягши в 2004 році астрономічної величини 248 трлн доларів [3,с.46].

Глобалізація у фінансовій сфері впливає на характер і тенденції зміни систем господарювання і управління в країнах світу, на зміст програм трансформації економічних систем. В країнах з перехідною економікою спостерігаються процеси пристосування державних інститутів і форм господарювання до нових вимог світового господарства. В національному законодавстві країн світу закріпляються єдині норми ринкової поведінки, завдяки чому посилюється розповсюдження неоліберальних ринкових принципів економічної діяльності у міжнародному масштабі.

За роки вже нинішнього століття надруковано велику кількість досить глибоких наукових праць, в яких з різних сторін висвітлюються зміст, фактори та наслідки процесу глобалізації економіки і суспільства. Значну увагу аналізу сучасних глобалізаційних процесів, їх проявів у фінансовій сфері, розгляду місця і ролі національних держав, модернізації їх економічної діяльності приділяється і в дослідженнях вітчизняних вчених [4,5,6].

Метою статті є розгляд деяких аспектів стратегії модернізації фінансової діяльності української держави в умовах економічної глобалізації.

У структурі економічної діяльності держави важливе місце посідає її фінансова діяльність. З одного боку, це процес формування фінансових ресурсів, а з іншого – процес їхнього використання. В цілому фінансова діяльність має забезпечувати фінансовими ресурсами реалізацію як стратегічних, так і тактичних цілей економічної політики держави, нарощуванню фінансового потенціалу країни[7,с.62-63].

Стратегія фінансової діяльності держави має свою специфіку в країнах з глобалізованою економікою та в країнах, де така економіка лише з'являється. Що стосується України, то вона за індексом глобалізації, який щорічно публікує журнал "Foreign Policy", посідає лише 43-тє місце та є останньою з усіх країн Центральної та Східної Європи у цьому рейтингу [8].

Повільне включення України у глобалізаційні процеси не сприяє залученню додаткових фінансових ресурсів для розвитку національної економіки. Тому необхідно внести кардинальні зміни до стратегії фінансової діяльності держави з тим, щоб, беручи участь у фінансовій глобалізації, максимально використовувати її позитиви та уникати втрат, відстоюючи при цьому національні інтереси.

Визначаючи стратегію модернізації фінансової діяльності української держави, необхідно врахувати наступне.

Фінансова глобалізація – це вільний та ефективний рух капіталів між країнами та регіонами, функціонування глобального фінансового ринку, формування системи наднаціонального регулювання міжнародних фінансів, реалізація глобальних фінансових стратегій транснаціональних корпорацій і транснаціональних банків.

В процесі фінансової глобалізації відбувається і глобалізація фінансової діяльності. Вона набуває ознак, що відрізняють її від традиційних форм фінансової взаємодії держав, заснованих виняткова державному суверенітеті. Такими ознаками є: глобальна присутність міжнародних

фінансових інститутів; міжнародна фінансова інтеграція; масове впровадження фінансових інновацій; посилення фінансової конкуренції між країнами; розширення міжнародного ринку єврооблігацій і євроакцій; розвиток множинності зв'язків між внутрішніми і міжнародними секторами ринку; вільне переміщення капіталу з внутрішнього на світовий ринок; розширення гарантій захисту кредитів і позичальників від ризиків внаслідок глобальної фінансової інтеграції тощо.

Стратегія фінансової діяльності української держави в умовах глобалізації національної економіки має передбачати використання різноманітних регуляторів, які сприяли б нарощуванню фінансових можливостей як банківської системи, так і фондового ринку. Підхід має бути творчим, пряме копіювання світових тенденцій і форм у цій сфері скоріше зменшить, ніж наростить, фінансовий потенціал країни.

Головним фінансовим ресурсом стабільного і довгострокового зростання національної економіки має стати масовий вихід українських компаній на міжнародні фінансові ринки: без доступу до світових ринків запозичень неможливий їх вихід на світові ринки продукції та послуг.

За 2005 рік ринкова вартість України значно зросла. Помаранчева революція викликала хвилю інтересу до нашої країни і до її активів. Успішний продаж "Криворіжсталі", купівля західними інвесторами декількох великих банків (купівля австрійським "Райффайзеном" другого по величині АППБ "Аваль" за 1,028 млрд доларів; продаж у грудні 51% акцій Укрсиббанку французькому BNP Paribas), активна робота нерезидентів на фінансовому ринку, перші первинні публічні розміщення акцій на Лондонській біржі українських компаній — усе це сприяло підвищенню вартості будь-якого українського активу і, відповідно, всієї України. В середині грудня на фондовій біржі в Лондоні свої акції розмістила компанія "XXI Століття". Попит перевищив пропозицію майже в шість разів, у результаті котирування паперів цієї компанії зростає, а разом з ним — і капіталізація.

Однак усі зазначені розміщення акцій вітчизняних компаній здійснювались не через Україну. В нас відсутнє не тільки законодавство про публічні компанії, але й окремий закон про акціонерні товариства. Сьогодні українська компанія не може, виконуючи норми вітчизняного законодавства, вийти на аналогічну біржу, тому що натикається на безліч проблем, зокрема, в питаннях корпоративного управління та обмеження руху капіталу.

В той же час здійснюючи лібералізацію фінансової системи, формуючи стратегію фінансової діяльності українська держава має враховувати і пов'язані з нею ризики. В процесі лібералізації розвинутими країнами своєї фінансової системи у 70-90-х роках були зняті обмеження на проведення банками та іншими фінансовими установами різноманітних фінансових операцій. В результаті виникли фінансові холдинги, які пропонували клієнту повний набір послуг у сфері фінансового посередництва. Саме ці фінансові холдинги в даний час домінують на світовому фінансовому ринку.

Глобальне переміщення капіталу на світовому ринку має в основному стихійний характер, а масштаби його такі, що ніякі керуючі структури, приватні чи державні, не здатні його ефективно контролювати.

Зростання невизначеності на фінансовому ринку, зокрема, стосовно валютних курсів і курсів цінних паперів, стимулює розвиток механізмів хеджування і управління ризиками. Традиційні фінансові інструменти доповнюються новими видами цінних паперів і зобов'язань - деривативами, які є похідними від інших цінних паперів. Деривативи дають можливість грати на зміні курсів валют, акцій, інших видів фінансових активів. Проте трансакції з деривативами виявилися поза системою правового регулювання і відкрили можливості для широкомасштабних спекуляцій, прискорюючи процес відокремлення валютно-фінансової сфери від реальної економіки.

Неконтрольоване транскордонне переміщення величезних обсягів капіталу в основному відбувається у вигляді короткострокових портфельних інвестицій, і концентрація його в сфері фінансових спекуляцій породжує зростаючу нестабільність усієї системи світового ринку, про що свідчить валютна фінансова криза 1997-1998 рр. Криза заставила говорити про глобальну фінансову систему, яка функціонує за власними правилами і не піддається регулюванню. "Фінансові ринки не передбачувані за своєю природою", – такий висновок робить Д. Сорос [10, с.25].

ВИСНОВКИ

Розвиток національної економіки в умовах глобалізації потребує значних фінансових ресурсів, що, в свою чергу, вимагає вироблення відповідної стратегії фінансової діяльності держави по їх нагромадженню. Важливим джерелом залучення фінансових ресурсів для українських суб'єктів можуть і повинні стати міжнародні фінансові ринки: валютні, акцій, позичкового капіталу. Необхідно швидше адаптуватися до світових норм поведінки, вибудовуючи відповідно внутрішню фінансову інфраструктуру, навчитися діяти за власними сценаріями, нав'язуючи партнерам, де це можливо, свою лінію поведінки відповідно до довгострокових інтересів країни.

1. Стігліц Джозеф. Глобалізація та її тягар: Пер. з англ. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 252 с.
2. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление. – М.: Логос, 2001. – С.9-10.
3. Рубцов Б. Тропинка к процветанию // Эксперт. Украинский деловой журнал. – 2005. - №44 (47). – 21-27 ноября. – С.46-50.
4. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; Керівник авт. кол. і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с.; Стратегія економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. д-ра екон. нак, проф. Д.Г. Лук'яненка. – К.: КНЕУ,2001. – 538 с.
5. Клочко В.П. Фінансова глобалізація: позитиви і негативи для перехідної економіки // Актуальні проблеми економіки. – 2002. - №5. – С. 43-49; Луцишин З.О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. – Видавничий центр "ДрУк", 2002.– 320 с.; Полозенко Д. Фінансова глобалізація та її можливі наслідки // Економіка України. – 2002. - №9. – с.12-16.
6. Білорус О.Г. Економічна система глобалізму. – К.: КНЕУ, 2003.– 360 с.; Єщенко П.С., Кваснюк Б.Є., Бірюков О.А. Нова модель держави. – Слов'янськ: "Печатный двор", 2002. – 143 с.; Малий І.Й., Диба М.І., Галабурда М.К. Держава і ринок: філософія взаємодії: Монографія / За заг. та наук. ред. д-ра екон. наук, проф. І.Й. Малого. – К.: КНЕУ,2005. – 358 с.
7. Ляшенко Ю.І., Максименко І.А. Фінансова діяльність держави: цілі, засоби, результати // Фінанси України. – 2003. – С.61-66.
8. Measuring Globalization: Economic Reversals, Forward Momentum by FOREIGN POLICY, A. T.Kearney. March/April 2004 // www.foreignpolicy.com
9. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України // Фінанси України. – 2005. - №5. – С. 29-35.
10. Сорос Д. Открытое общество. Реформируя глобальный капитализм. – М., 2001. – С.25.

УДК 330.59

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

В.С. Костюк
Уманський державний аграрний університет (м. Умань)
Я.Ю. Костюк
Національний науковий центр „Інститут аграрної економіки" (м. Умань)

Українські вчені виявляють неабиякий інтерес до проблем європейської інтеграції, насамперед тим економічним вимогам, яким повинна відповідати Україна, аби стати навіть асоційованим членом ЄС Проте вивчаючи моделі майбутнього розширення ЄС, вітчизняні вчені мало уваги звертають на соціальні стандарти в умовах європейської інтефації, і, насамперед, в сфері охорони здоров'я.

Проблема людини та її здоров'я - одвічна проблема, стрижнем якої є шлях до вільного гармонійного розвитку людини. Здоров'я - поняття багатопланове. Це не лише відсутність хвороб, а й високий рівень благополуччя, не тільки матеріального, а й духовного, комфортне психологічне самопочуття, добрі соціальні взаємини. Проблема здоров'я належить до глобальних проблем, вирішення яких сприяє подальшому розвитку нашої держави. Особливої уваги потребує